

УДК 37.014.5

І. І. Смагін,

доктор педагогічних наук, доцент
(КЗ "Житомирський ОШПО" Житомирської обласної ради)
igsmagin@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3464-4595

ІДЕОЛОГЕМИ ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ

У статті охарактеризовано основні ідеї і принципи, які створюють ідеологічне поле вітчизняної освіти та містяться в нормативно-правових актах, що забезпечують перехід до Нової української школи. З'ясовано, що оновлене ідеологічне поле відрізняється від попереднього ідеологемами доброчесності, автономності, партнерства. Обґрунтовано, що зазначені ідеологеми є своєрідним ідейним стрижнем реформи, мають мотиваційний та ціннісний потенціал для позитивних змін в освіті. Зроблено висновок про необхідність урахування цих ідеологем у процесі оновлення змісту і форм роботи в закладах післядипломної освіти з педагогами, які готуються до роботи в Новій українській школі.

Ключові слова: ідеологема, ідеологія освіти, освітня ідеологія, корпоративна ідеологія, локальна ідеологія.

Постановка проблеми. Сучасна реформа освіти в Україні передбачає насамперед зосередження уваги її організаторів і провайдерів на аксіологічних аспектах освітньої діяльності. Корегування ціннісних орієнтацій, підсилення мотивації та зміна ставлень у суб'єктів освітньої діяльності – все це знаходиться в центрі уваги реформаторів, які переорієнтують систему на нові цілі й результати. Саме тому реалізація положень освітньої реформи, задекларованої МОНУ та побудованої на ідеях і принципах "Нової української школи" (НУШ), актуалізує проблематику царин аксіології й ідеології щодо сприйняття й підтримки проголошених ідей, мотивації до бажаних і задекларованих змін. Популярним в освітньому середовищі стало поняття "агент змін", яким характеризують педагогів, котрі стали адептами та провайдерами реформи.

Хоча термін "ідеологія" не пов'язують із сукупністю понять та ідей, що покладені в основу змін в освіті, але в риториці та публікаціях можна зустріти вирази на кшталт "ідеологія Нової української школи", "ідеологія реформ" тощо.

На етапі реалізації першого етапу реформи на рівні початкової школи виникає необхідність уточнення всього комплексу задекларованих ідей та визначення можливостей переходу цих ідей з рівня ідеології освіти на рівень корпоративної педагогічної ідеології тих суб'єктів, які залучені до реалізації реформи.

Проблематика ідеології освіти та ідеології реформ частково досліджена в дисертаційних роботах О. Заздравної, А. Кургузова, М. Ліпіна, В. Лоли, Ю. Павленка, Є. Риженка, В. Сарапіна, Л. Слободянок та ін. Ідеологічний вимір освіти охарактеризований в нашому з В. Арешонковим посібнику [1]. Але спеціального дослідження ідеології реформи сучасної освіти ще не маємо.

Метою цієї статті є виокремлення з нормативно-правових актів, що визначають засади реформування освітньої галузі, ключових ідеологем сучасної реформи освіти та виявлення потенціалу їх впливу в умовах післядипломної освіти на локальні корпоративні ідеології педагогів початкової школи.

Основний виклад матеріалу. Основними поняттями контексту досліджуваної проблеми є поняття "ідеологема", "правова ідеологія", "ідеологія освіти", "освітня ідеологія" та "корпоративна ідеологія", зміст яких нами висвітлено в роботі [1].

Ідеологема – це елемент / складник ідеології, частина ідеологічної системи. Ідеологема, як правило, має емоційне забарвлення, легко запам'ятовується та створює ілюзію розуміння. Як зазначав М. Бахтін, ідеологема – це експлікація, спосіб репрезентації тієї чи іншої ідеології [2: 32]. Як приклад, ідеологеми можна навести поняття "загальнолюдські цінності".

У теорії права під правовою ідеологією розуміють складник правосвідомості, опредметнений у правових категоріях (законності, справедливості, рівності, єдності прав та обов'язків і т. ін.). Правова ідеологія визначається координатором та інтегратором свідомісного та світоглядно-правового ставлення людини до світу, соціальної дійсності і свого місця в ньому [3: 17]. Правова ідеологія, як комплекс ідей, "матеріалізується" в положеннях освітнього законодавства, концепціях, програмах, стратегіях тощо.

У межах правової ідеології функціонує ідеологія освіти. Тут слід зазначити, що в складному ідеологічному полі постсучасності важливу роль відіграють суб'єктно-об'єктні та локальні ідеології освітнього спрямування [1: 62; 4: 21]. Ідеологія освіти – це комплекс ідей і принципів, відображених у національному законодавстві, для формування та функціонування системи освіти в державі, складниками якого можна визначити ідеологеми освітньої євроінтеграції, неперервної освіти, компетентнісно зорієнтованого навчання, людиноцентризму в освіті та ін. [1: 62].

Освітня ідеологія як підсистема ідеології освіти – це комплекс ідеологем, що поширюються через освітні системи й педагогічну діяльність та представлені разом з педагогічними ідеологіями, методиками, стилями освіт, принципами добрих практик, сукупністю загальнолюдських (переважно євдохристиянських) цінностей, цінностями українського патріотизму, національного виховання тощо [1: 63].

Корпоративна освітанська ідеологія – поняття, яке доцільно використовувати для визначення комплексу ідей, принципів і цінностей, що функціонують у межах професійної корпорації (як у широкому розумінні, так і в межах закладу, громадської організації освітян тощо) працівників освітанської галузі. За висновками дослідників, кожна професійна корпорація формує власну ідеологію, яка надає цілям і самій організації характеру суспільної місії. Як стверджує С. Макеєв, на ґрунті організаційної ідеології створюються зразки поведінки членів організації, певні ритуали і символи, її соціальний образ [5: 63]. У той же час в межах професійної корпорації педагогів формується корпоративна освітанська ідеологія як комплекс ідей, принципів, цінностей, що забезпечують функціонування корпорації в межах програмних, статутних цілей та завдань організації /-ій.

Очевидно, що реформа освіти буде ефективною, коли нові ідеї й цінності ідеології зміненої освіти "опанують масами", зокрема педагогів, на рівнях локальних корпоративних ідеологій. Але на шляху від ідеології освіти до корпоративної ідеології локального рівня певні ідеї, принципи, цінності частково втрачаються, трансформуються, іноді деформуються та замінюються іншими. Проголошені нові ідеї й цінності можуть не сприйматися на локальному рівні, оскільки потенційно небезпечні радикальними змінами та потрясіннями для корпорації, яка існує на усталених професійних цінностях і традиціях та об'єктивно консервативна для підтримки самозбереження. Тут зазначимо, що намагання частково консервуватися можна визнати позитивним для професійної корпорації освітян на рівні окремої організації чи ширшого кола суб'єктів професійної діяльності, оскільки колективи які культивують постійні кардинальні зміни у змісті, формах, методах та способах функціонування й нехтують "здоровим" консерватизмом, що цементує традиції й зберігає інституційну пам'ять організації, в чинній системі організаційних, управлінських, політичних та етичних координат приречені на конфлікти, плин кадрів та вірогідну руйнацію. Позитивним прикладом розумного консерватизму в поєднанні з освітніми інноваціями є традиційні британські навчальні заклади, в яких здобувають освіту діти багатьох вітчизняних можновладців і сам факт навчання в яких сприймається дитиною і її родиною як своєрідний високий соціальний статусний показник. Але проблема гармонійного поєднання новаторства й консерватизму в освітній діяльності досить складна й потребує окремого наукового аналізу.

Як показує досвід попередніх реформ, несприйняття представниками педагогічної професійної корпорації ідей реформованого освітнього законодавства спричинено переважною декларативністю цих ідей та відсутністю реального механізму їх "вживлення" в добрі практики та локальні ідеології. Наприклад, нормативно задекларована в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти (2011 р.) ідея й принцип діяльнісного підходу до навчання на рівні локальних корпоративних ідеологій не були сприйняті й фактично цей підхід не реалізовувався в практиці. Спроба введення в навчальні програми окремої форми уроку – практичної роботи, також не дала потрібного ефекту, про що говорили й писали члени робочих груп з удосконалення й розвантаження шкільних навчальних програм у 2017 р. Ми пояснюємо це тим, що популяризація задекларованих ідей, крім відповідної спонукальної та мотивувальної роботи на курсах підвищення кваліфікації, ще потребує державного механізму стимулювання й контролю за впровадженням цих ідей і принципів в професійну практику. Так відсутність показника для вимірювання ступеня впровадження діяльнісного підходу в системі оцінювання якості освітньої діяльності педагога й закладу, у професійних рейтингах та системі кваліфікаційних стандартів перетворила зазначену ідею і принцип у лозунг і декларацію.

Саме тому вважаємо, що реформаційні ідеї, які "вшиті" в нове освітнє законодавство, повинні знайти відображення в змісті й напрямках діяльності новоствореної Державної служби якості освіти, в професійних стандартах і програмах підвищення кваліфікації педагогів та шляхом їх поширення і "вживлення" в систему підвищення кваліфікації увійти в поле локальних корпоративних ідеологій освітян, змінюючи мотивацію педагогів, їх ставлення та професійні ціннісні орієнтації. Якщо це не буде відбуватися, то реформаторські ідеї залишаться на периферії вчительського сприйняття та будуть відсутні в полі корпоративної ідеології, яка для багатьох освітян стає ідеологією буденною, що визначає принципи життя та професійної діяльності.

На підтвердження сказаного зазначимо, що позитивні зміни в мотивації та ставленнях до роботи в нових умовах об'єктивно відчутні в більшості тих тренерів і педагогів початкової школи, які пройшли навчання в системі підвищення кваліфікації до роботи в умовах НУШ протягом першої половини 2018 р. Тут спонукальними чинниками, крім переконливої аргументації тренерів, які мотивували педагогів на навчальних заняттях, стали вимоги нормативних документів і певні організаційні правила (професійний стандарт, затверджений Мінсоцполітики (2018); програма підвищення кваліфікації, затверджена МОНУ

(2018); вимога дистанційного навчання на електронній платформі тощо) та організаційні й фінансові чинники, які забезпечують перехід до нової ідеології освіти.

Щоб визначити наповнення оновленої в ході реформи ідеології освіти, ми проаналізували тексти Закону України "Про освіту", Концепції "Нова українська школа" та Концепції розвитку педагогічної освіти як основних дороговказів на шляху освітніх змін.

Вважаємо, що Закон України "Про освіту" нормативно закріпив комплекс ідей, які покладені в основу нового бачення системи освіти в державі та нових якостей відносин між суб'єктами освітньої діяльності, державою і суспільством. Серед цих ідей ми виокремили такі:

- ідея сприйняття освіти як основи й запоруки розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями й культурою;
- ідея сприйняття людини як найвищої суспільної цінності;
- ідея запровадження якісної і доступної освіти;
- ідея безоплатності освіти;
- ідея державної пріоритетності освіти;
- ідея добросовісності в освіті;
- ідея автономності суб'єктів освітньої діяльності;
- ідея навчання впродовж життя;
- ідея партнерства як запорука гармонійного розвитку освіти.

Зауважимо, що ідея – це форма мислення, яка поєднує об'єктивні знання про наявну дійсність та суб'єктивну мотивацію, спрямовану на перетворення дійсності. У нашому випадку виокремлена з тексту й формалізована ідея деталізується в принципі/ах – засадничих положеннях, що покладені в основу правових норм.

Уважаємо, що виокремлені нами з тексту закону "Про освіту" ідеї, опредметнюються в конкретних принципах того ж нормативного акту (ст. 6 Закону). А зміст самих принципів розкривається у відповідних розділах і статтях цього закону. Відповідність між задекларованими законодавцями ідеями й принципами висвітлено в табл. 1.

Таблиця 1

Ідеї та принципи, закріплені нормами Закону України "Про освіту"

Ідеї	Принципи освітньої діяльності
Людина – найвища цінність	людиноцентризм; гуманізм; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками.
Освіта – запорука розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями й культурою	верховенство права; науковий характер освіти; різноманітність освіти; цілісність і наступність системи освіти; прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень; відповідальність і підзвітність органів управління освітою та закладів освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності перед суспільством; інституційне відокремлення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти; інтеграція з ринком праці; нерозривний зв'язок зі світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; демократизм; єдність навчання, виховання та розвитку; виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій; формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення; формування громадянської культури та культури демократії; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; невтручання політичних партій в освітній процес; невтручання релігійних організацій в освітній процес (крім випадків, визначених цим Законом); різноманітність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та

	релігійних питань; інтеграція в міжнародний освітній та науковий простір; нетерпимість до проявів корупції та хабарництва.
Покращення якості освіти	забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності.
Доступність освіти, безоплатність освіти	забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності; розвиток інклюзивного освітнього середовища, у тому числі у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами; забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування; свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності; доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою.
Доброчесність	принцип академічної доброчесності;
Автономність	академічна свобода суб'єктів освітньої діяльності; фінансова, академічна, кадрова та організаційна автономія закладів освіти у межах, визначених законом.
Партнерство	державно-громадське управління; державно-громадське партнерство; державно-приватне партнерство.
Навчання впродовж життя	сприяння навчанню впродовж життя.

Можемо стверджувати, що комплекс означених ідей і принципів створює своєрідне ідеологічне поле вітчизняної ідеології освіти. Це поле відрізняється від попереднього новими ідеологемами **доброчесності, автономності, партнерства**. По-суті, саме ці ідеологеми і є новаціями нового закону й ідеологічним стрижнем реформ в освіті. Адже ідея компетентнісного підходу до навчання – не нова. Вона була задекларована в попередньому поколінні державних стандартів початкової і базової та повної загальної середньої освіти, хоча на практиці не реалізована, оскільки не сприймалася на рівні локальних корпоративних ідеологій та трактувалася як чергове "реформаторство", котре педагоги публічно схвалювали. Але оскільки запровадження компетентнісного підходу не вимагалася на рівні оцінювання якості результатів освітньої діяльності (наприклад, в ДПА і ЗНО) та не враховувалося в показниках ефективності діяльності закладів, саме тому більшістю представників учительства не сприймалося на рівні мотивації і ставлень та не стало цінністю в полі освітньої практики.

Проаналізуємо тепер ідеологічне поле Концепції "Нова українська школа". З тексту Концепції можна виокремити такі ідеї:

- ідея оновлення змісту освіти на компетентнісних засадах;
- ідея педагогіки партнерства;
- ідея оновлення професійної вчительської мотивації;
- ідея дитиноцентризму;
- ідея наскрізного процесу виховання, який формує цінності;
- ідея структурного оновлення закладів освіти;
- ідея автономії через децентралізацію управління;
- ідея справедливості у розподілі публічних коштів;
- ідея рівного доступу до якісної освіти;
- ідея нового освітнього середовища.

Як бачимо, ці ідеї знаходяться в гармонійному поєднанні з ідеологічним полем Закону України "Про освіту". Це природно, оскільки ідеологами цих документів на етапах творення були представники одної команди реформаторів освіти.

Аналіз тексту Концепції розвитку педагогічної освіти (2018) дає підстави стверджувати про наявність у документі таких засадничих ідей, а саме:

- ідея випереджувального розвитку педагогічної освіти;
- ідея освіти впродовж життя;
- ідея компетентнісної орієнтації освіти;
- ідея зростаючої ролі неформальної й інформальної освіти;
- ідея регульованості педагогічних професій;
- ідея диверсифікації шляхів доступу до педагогічної професії;
- ідея диверсифікації видів, форм і способів підвищення кваліфікації;

-ідея покращення якості освіти через залучення фахівців непедагогічних професій, упровадження інтернатури та альтернативних моделей безперервного професійного та особистісного розвитку педагогів;

- ідея потенційної ефективності комплексної реформи педагогічної освіти в Україні;

- ідея ефективності такого інструменту як новостворена система внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості педагогічної освіти;

- ідея академічної мобільності здобувачів вищої педагогічної освіти;

- ідея потенційної ефективності національного та незалежних порталів розвитку педагогічної майстерності;

- ідея ваучеризації професійного розвитку педагогічного працівника як гарантії реалізації його академічної свободи щодо вибору виду, форми та суб'єкта надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації в межах законодавства.

Таблиця 2

Зіставлення ідей ЗУ "Про освіту", Концепції НУШ і Концепції РПО

	ЗУ "Про освіту"	Концепція НУШ	Концепція РПО
1	- людина – найвища цінність	- ідея дитиноцентризму;	- ідея про педагога як рушія суспільних змін;
2	- ідея про освіту як запоруку розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою	- ідея оновлення змісту освіти на компетентнісних засадах;	- ідея випереджувального розвитку педагогічної освіти; - ідея компетентнісної орієнтації освіти; - ідея зростаючої ролі неформальної й інформальної освіти;
3	- ідея необхідності покращення якості освіти	- ідея нового освітнього середовища; - ідея оновлення професійної вчительської мотивації; - ідея структурного оновлення закладів освіти; - ідея наскрізного процесу виховання, який формує цінності;	- ідея потенційної ефективності комплексної реформи педагогічної освіти в Україні; - ідея регульованості педагогічних професій; - ідея диверсифікації шляхів доступу до педагогічної професії, - ідея диверсифікації видів, форм і способів підвищення кваліфікації; - ідея покращення якості через залучення фахівців непедагогічних професій, упровадження інтернатури та альтернативних моделей безперервного професійного та особистісного розвитку педагогів - ідея ефективності такого інструменту як новостворена система внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості педагогічної освіти;
4	- ідея доступності освіти	- ідея рівного доступу до якісної освіти; - ідея справедливості у розподілі публічних коштів;	- ідея академічної мобільності здобувачів вищої педагогічної освіти; - ідея потенційної ефективності національного та незалежних порталів розвитку педагогічної майстерності; - ідея ваучера професійного розвитку педагогічного працівника як гарантії реалізації його академічної свободи щодо вибору виду, форми та суб'єкта надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації в межах законодавства.
5	- ідея доброчесності		
6	- ідея автономності	- ідея автономії через децентралізацію управління;	
7	- ідея партнерства	- ідея педагогіки партнерства;	
8	- ідея навчання впродовж життя		- ідея освіти впродовж життя;

Компаративний аналіз комплексів ідей з трьох документів (табл. 2), що визначають генеральний напрям реформи освіти в Україні, дало можливість визначити такі наскрізні ідеологеми:

- людино центризм / дитиноцентризм в освіті;
- компетентнісний підхід на всіх рівнях освіти;
- покращення якості освіти шляхом змін в освітньому середовищі та розвитку професіоналізму педагогів;
- доступність освіти;
- автономність суб'єктів освітньої діяльності;
- освіта/навчання впродовж життя;
- партнерство як запорука гармонійного розвитку освіти.

Як зазначалося нами вище, для "вживлення" цих ідеологем у локальні корпоративні ідеології необхідно їх відобразити в змісті й спрямованості нових документів, що визначають вимоги до професійного розвитку педагогів початкової школи, а саме: у професійному стандарті на професію "Вчитель початкової школи" та в типовій освітній програмі організації й проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти.

Аналіз змісту зазначених документів виявив у них частину з наведених вище ідеологем, але новаторські ідеологеми **добročесності, автономності, партнерства** відсутні в контекстах компетентностей, знань і розумінь, умінь і диспозицій, окреслених стандартом і програмою. Але ж саме популяризація цих ідеологем, донесення їх до слухачів та спонукання до позитивного сприйняття цих ідей, мають бути у фокусі уваги фахівців закладів ПППО в роботі з педагогами, оскільки, як зауважувалося нами вище, саме ці ідеологеми і є новаціями нового закону й ідеологічним стрижнем реформ в освіті.

Висновки та перспективи. Вивчення ідеологічного поля сучасної освіти на основі аналізу нормативних джерел, що визначають параметри реформи системи освіти, виявило комплекс ідеологем, які є своєрідним ідейним стрижнем змін, мають мотиваційний та ціннісний потенціал для позитивних змін в освіті. Але неврахування новаторських ідеологем добročесності, автономності, партнерства в документах, що визначають конкретний зміст, підходи до реалізації, організацію та логістику переходу до Нової української школи і впливають на локальні ідеології освітян, загострюють необхідність оперативного уточнення закладами післядипломної педагогічної освіти змісту і форм роботи з педагогами, які готуються до роботи в НУШ. Акцентування уваги на академічній добročесності, академічній свободі, організаційній автономності, державно-громадському та державно-приватному партнерстві є необхідною умовою позитивних змін в полях корпоративних ідеологій педагогів та спрямування й мотивації їх до позитивних змін. Загалом взаємодія визначених нами ідеологічних полів, вплив ідеологем на професійну діяльність освітян та способи корекції ідеологічних складників професійної свідомості потребують комплексного дослідження з метою ефективної імплементації положень реформи та досягнення задекларованих у концепціях і законі результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Смагін І. Філософсько-правове осмислення сучасної освітньої діяльності : [посібник для вчителя] / І Смагін, В. Арешонков. – Житомир : ОІППО, 2004. – 147 с.
2. Малышева Е. Г. Идеологема как лингвокогнитивный феномен : определение и классификация / Е. Г. Малышева // Политическая лингвистика. – 2009. – № 4 (30). – С. 32–40.
3. Недюха М. П. Правова ідеологія українського суспільства : [монографія] / М. П. Недюха. – К. : "МП Леся", 2012. – 400 с.
4. Слюсаревський М. М. Идеологія як рівень суспільної психології та проблема її "взаємин" з освітою і психологічною наукою / М. М. Слюсаревський // Матеріали методологічного семінару Академії педагогічних наук України "Психолого-педагогічна наука і суспільна ідеологія" (12 листопада 1998 р., Київ). – К. : Гнозис, 1998. – С. 17–27.
5. Макеев С. О. Соціологія : навчальний посібник / С. О. Макеев. – К. : "Українська енциклопедія", 1999. – 344 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Smagin I. Filosofs'ko-pravove osmyslennia suchasnoi osvitnoi diial'nosti [Philosophical and Legal Comprehension of Modern Educational Activity] : [posibnyk dlia vchytelia] / I Smagin, V. Areshonkov. – Zhytomyr : OIPPO, 2004. – 147 s.
2. Malysheva E. G. Ideologema kak lingvokognitivnyi fenomen : opredelenie i klassifikatsiia [Ideologem as a Lingo-Cognitive Phenomenon : Definition and Classification] / E. G. Malysheva // Politicheskaiia lingvistika [Political Linguistics]. – 2009. – № 4(30). – S. 32–40.
3. Nediukha M. P. Pravova ideolohiia ukrains'koho suspil'stva [Legal Ideology of Ukrainian Society] : [monohrafiia] / M. P. Nediukha. – K. : "MP Lesia", 2012. – 400 s.
4. Sliusarevskiy M. M. Ideolohiia yak riven' suspil'noi psykholohii ta problema yii "vzaiemyn" z osvitoiu i psykholohichnoiu naukoiu [Ideology as a Level of Social Psychology and the Problem of Its "Relationship" with Education and Psychological Science] / M. M. Sliusarevskiy // Materialy metodolohichnoho seminaru Akademii

- pedagogichnykh nauk Ukrainy "Psykhologo-pedahohichna nauka i suspilna ideolohiia" (12 lystopada 1998 r., Kyiv). – К. : Hnozys, 1998. – S. 17–27.
5. Makeiev S. O. Sotsiolohiia [Sociology] : [navchalnyi posibnyk] / S. O. Makeiev. – К. : "Ukrains'ka entsyklopediia", 1999. – 344 s.

Смагин И. И. Идеологемы образовательной реформы.

В статье охарактеризованы основные идеи и принципы, которые создают идеологическое поле отечественного образования и содержатся в нормативно-правовых актах, обеспечивающих переход к Новой украинской школе. Выяснено, что обновленное идеологическое поле отличается от предыдущего идеологемами добротности, автономности, партнерства. Обосновано, что указанные идеологемы являются своеобразным идейным стержнем реформы, имеют мотивационный и ценностный потенциал для позитивных изменений в образовании. Сделан вывод о необходимости учитывать эти идеологемы в процессе обновления содержания и форм работы в учреждениях последипломного образования с педагогами, которые готовятся к работе в Новой украинской школе.

Ключевые слова: идеологема, идеология образования, образовательная идеология, корпоративная идеология, локальная идеология.

Smagin I. I. Ideologems of Educational Reform.

The reform of education in Ukraine encourages its performers to focus on the axiological aspects of educational activity. The researching question deals with the problem of correction of teachers' valuables, emphasis of motivation and the change of attitudes among subjects of educational activity on the basis of the ideology of the updated legislation.

The aim of the article is to distinguish between normative and legal acts defining the principles of reforming the educational sector, the key ideologues of the modern educational reform and the search for their possible influence on changes in the local ideologies of primary school teachers through the newly created professional start and the program of professional development.

The material of the research is based on the analysis of ideological fields that create normative legal acts in education, pedagogical practice and implementation of the basic provisions of the reform of education. At the implementation stage of the reform at the elementary school level, there is a need to clarify the whole complex of ideas declared by performers and to determine the possibilities for the transition of these ideas from the level of educational ideology to the level of corporate pedagogical ideology of those who will implement the reform. The concepts of "ideology of education", "educational ideology", "local ideology", "corporate ideology" are defined. Based on a comparative analysis of legislation, the key ideas and principles that underlie education reform are identified. It is established that innovators for educators are ideologues of integrity, autonomy, partnership, which need to be rooted in the corporate ideologies of educationalist. It is grounded that the mentioned ideologues are a kind of ideological core of the reform, have a motivational and valuable potential for positive changes in education.

It was proved that these ideas, principles, valuables are being changed, transformed, and even substituted by others. Therefore, it is important during the professional development of teaching staff to pay attention to the ideological and axiological aspects of reform. Implementation of the requirements of the new professional standard for elementary school teachers and the new primary school teacher training curriculum for postgraduate education should take place on the basis of the ideology and the relevant principles. It is concluded that these ideologists need to be taken into account in the process of updating the content and forms of teachers' training in institutions of postgraduate education with teachers who are getting ready for work at the New Ukrainian School.

Key words: ideologem, ideology of education, educational ideology, corporate ideology, local ideology.